

18. Torstaina 29 päivänä helmikuuta 1996

kello 16.30

Päiväjärjestys

Suullinen kyselytunti

Kyselytunnilla ovat paikalla seuraavat valtioneuvoston jäsenet:

Ministeri Norrback
Puolustusministeri Taina
Sisäasiainministeri Enestam
Työministeri Jaakonsaari
Kauppa- ja teollisuusministeri Kalliomäki
Ministeri Alho
Liikenneministeri Linnainmaa
Ministeri Backman
Sosiaali- ja terveysministeri Mönkäre
Ministeri Huttu-Juntunen
Ympäristöministeri Haavisto
Oikeusministeri Häkämies

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies S-L. Anttila.

Suullinen kyselytunti:

N:o 8 Itärajan rekkaliikenne

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kysymykseni on osoitettu liikenneministeri Linnainmaalle. Olemme saaneet lehdistä lukea ja ylipäättään tiedotusvälineistä tietää jälleen kerran niistä pulmista, joita on itäisellä rajalla, kaakkoisrajalla lähinnä. Eli rekkaliikenne on jälleen kerran kilometrien mittaisina jonoina maantiellä. Kysymykseni, arvoisa puhemies, kuuluu:

Mitä hallitus aikoo tehdä tämän sietämättömän tilanteen ratkaisemiseksi? Se on nimittäin sietämätön nimenomaan ammattimaista liikennettä kohtaan.

Liikenneministeri L i n n a i n m a a : Arvoisa puhemies! Tilanne on hallituksenkin mielestä sietämätön. Tilanteen purkamiseksi on yritetty monia neuvotteluja käydä ja niitä käydään jatkuvasti. Pari viikkoa sitten päästiin sopimukseen, jonka myötä luovuttiin Suomessa kannetusta maksusta. On tietysti hyvin valitettavaa, että sopimuksista ei vastapuolella pidetä kiinni tai niitä ei pystytä valvomaan niin, että siellä joka tasolla niitä noudatettaisiin. Nyt ollaan yhteydessä uusimmasta ongelmasta ja tarkoitus on, että jälleen kerran lähdetään neuvottelemaan. Tässä on pyritty löytämään kuitenkin rauhanomaisia ratkaisuja, mutta ongelmat eivät sinänsä ole Suomen ministerin tai ministeriön päätettävissä, vaan ongelmat ovat rajan toisella puolella.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Minuutti on kulunut!

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Aivan varmaankin tarvitaan rauhanomaisia ratkaisuja, se on meidän jokaisen toiveemme. Haluaisin hiukan täsmällisemmin tietää, kun tämä toistuu näköjään kaiken aikaa: Onko hallituksella oikea neuvottelukumppani sillä puolella, koska näyttäisi siltä, että neuvottelutokset eivät pidä? Keiden kanssa te oikein siellä neuvottelette?

Liikenneministeri L i n n a i n m a a : Arvoisa puhemies! Neuvotteluja käydään kaikilla mahdollisilla tasoilla, voisi sanoa, mutta lähinnä olemme käyneet luonnollisesti niitä Moskovassa ja yrittäneet sitä kautta saada asioita ratkaistuksi. Ne todellakin katsottiin jo edellisen neuvottelun yhteydessä eli pari viikkoa sitten ratkaistuksi, kun molemminpuolinen yhteisymmärrys löytyi asioista. Nyt, kun uudet ongelmat ovat tulleet, on vain vedottu sillä puolella siihen, että tieto ei ole vielä kulkenut tarpeeksi hyvin perille asti, ja on pyydetty pitkämielisyttä. On täysin luonnollis-

ta, että pitkämielisyys loppuu jo tältäkin puolelta, mutta näin on kuitenkin pyritty ainakin toistaiseksi vielä etenemään.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 9 Siviilivalmiudet rauhanturvatehtävissä

Ensimmäinen varapuhemies: Annan seuraavan puheenvuoron ed. Kiljuselle. Hänen kysymyksensä on toimitettu etukäteen valtioneuvostolle.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa hallituksen turvallisuuspoliittisesta selonteosta todetaan, että sotilaallisen kriisinhallintavalmiuden kehittämisen ohella Suomen tulee lisätä siviiliavun valmiuksiaan humanitaarisissa operaatioissa. Yhtäältä tämä edellyttää siviilihenkilöstöstä koostuvan valmiusryhmän kouluttamista ja varustamista. Toisaalta tarvitaan valmiusvarastojärjestelmää, joka ennakkoon kokoaa kriisialueille lähetettävää tavara-apua. Näin todettiin valiokunnan lausunnossa.

Siviilivalmiusorganisaatioiden ja pysyvien avustusjärjestelyjen luominen edellyttää asiaa koskevaa lainsäädäntöä. Ensiksi kuitenkin tarvitaan asiassa laaja ja kokonaisvaltainen selvitys, jonka voisi laatia joko selvitysmies tai asianomaisia tahoja edustava toimikunta.

Mihin toimiin hallitus on ryhtynyt siviilivalmiuksiemme lisäämiseksi kansainvälisissä rauhanturva- ja kriisinhallintatoimissa?

Ministeri Norrbäck: Arvoisa puhemies! Rauhanturvajoukkojen kehittämisen rinnalla Suomella on hyvät mahdollisuudet lisätä siviilihenkilöstön osallistumista erityisesti humanitaarisissa operaatioissa. Lähes kaikissa nykyisissä tämän tyyppisissä operaatioissa toimii sotilasyksiköiden rinnalla siviilihenkilöstöä. Konfliktien hallitsemisessa ja ratkaisemisessa on yhä enemmän siirretty laaja-alaisiin rauhanoperaatioihin, joissa rauhanturvatoiminta on vain osa myös erilaisia siviilitoimia käsittävästä kokonaisuudesta. Bosnia on tästä hyvä esimerkki.

Hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin siviilivalmiuksien lisäämiseksi kansainvälisissä rauhanturva- ja kriisinhallintatoimissa. Suomi on osallistunut aktiivisesti muun muassa Etyjin puitteisissa tapahtuvaan ennalta ehkäisevään kriisinhallintatoimintaan.

Kokeiluluonteisen hätäavun valmiusvaraston perustamisesta on ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosastolla tehty periaatepäätös. Tavoitteena on luoda katastrofitilanteissa tarvittavien tuotteiden varasto, josta apua voidaan toimittaa nopeasti.

Rahoitusjärjestelmää on selkeytetty luomalla valtion tämän vuoden talousarvioon uusi momentti. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan. Momentille on myönnetty 24 miljoonaa markkaa rahaa. Tämän vuoden ensimmäisessä lisäbudjetissa on sen lisäksi 4,5 miljoonaa.

Hallitus seuraa tilannetta ja on valmis ryhtymään jatkotoimenpiteisiin.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! Euroopan unionin piirissä myös pohditaan parhaillaan tällaisten pysyvien siviilivalmiusryhmien, jopa organisaation, perustamista. Sillähän olisi samalla tavalla kuin suomalaisissa pohdinnoissa yhteys pelastuspalveluun ja humanitaarisiin avustusohjelmiin, ja myös kansalaisjärjestöillä olisi siinä roolinsa. Eräänä varteenotettavana mahdollisuutena Euroopan unionin piirissä on pidetty myöskin aseistakieltäytyjien mahdollisuutta osallistua näihin tehtäviin.

Onko vastaavaa mietitty Suomessa? Jos on, sehän edellyttäisi siviilipalveluslain muuttamista, koska nykyisin mukaan ei ole mahdollista suorittaa siviilipalvelua ulkomailla.

Ministeri Norrbäck: Arvoisa puhemies! Tietääkseni tästä ei nyt ole ollut keskustelua. Kun asevelvollisuuslainsäädäntö uudistettiin, puhuttiin hyvin paljon tästä mahdollisuudesta, josta silloin luovuttiin.

Haluan vain korostaa, että kun EU:n puitteissa myöskin ruvetaan käyttämään resursseja tämän kaltaiseen tarkoitukseen, on äärettömän tärkeätä, että koordinointi on hyvä kansallisten aktiivisuuksien ja EU:n välillä resurssien käytön, mutta ennen kaikkea koulutuksen osalta. Täällä on suuria tarpeita, mutta tähän voimme ehkä palata, kun puhumme myöhemmin hvk:sta.

Ympäristöministeri Haavisto: Arvoisa puhemies! Vielä täydennyksenä ed. Kiljusen kysymyksen: Eduskunta on myös turvallisuuspoliittista selontekoa käsitellessään ottanut kantaa ympäristövalmiusjoukkoihin ja näiden edistämiseen. Asia on parhaillaan hallituksen valmistelussa. On käyty paljon kansainvälistä keskustelua siitä, millä tavalla nämä voitaisiin organisoida toisaalta kansainvälisesti, esimerkiksi Unepin

eli YK:n ympäristöohjelman puitteissa taikka sitten kansallisesti. Tästä on parhaillaan hallituksessa menossa valmistelut.

Näissä yhteyksissä on esitetty erilaisia ajatuksia muun muassa siitä, että myös joissain tapauksissa siviilipalveluksen osana ja joissain tapauksissa työttömät voisivat osallistua tämän tyyppiin toimiin. Mutta kyse on usein aika vaativista tehtävistä, jotka vaativat spesifin koulutuksen. Asia on parhaillaan hallituksen valmistelussa.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 10 Samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteen rekisteröinti

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Annan seuraavan puheenvuoron ed. U. Anttilalle. Tämäkin kysymys on toimitettu etukäteen valtioneuvostolle.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Vastanimitetty oikeusministeri, varatuomari Kari Häkämies joutui vastaamaan televisiotoimittajien puhelinkyselyyn samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteiden rekisteröinnistä suorassa lähetyksessä muutama viikko sitten. Häkämies totesi, että hänen on vaikea lähestyä kysymystä juridisesti, koska kysymys on tunneasiasta.

Suomalaisen perus- ja ihmisoikeudet on kirjattu hallitusmuotoon ja Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Sekä hallitusmuoto että ihmisoikeussopimukset ovat poliittisen tahdon oikeudellisia muotoiluja. Niiden tulkinta on oikeudellista tulkintaa. Ihmisoikeudet ovat synnynnäisiä ja luovuttamattomia oikeuksia, joiden myöntäminen eri väestöryhmille ei ole tunneasia.

Ministeri Häkämiehen televisiohaastattelusta huolestuneena kysyn häneltä: Mitkä ovat perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamisen lähtökohdat oikeusministeriön hallinnonalalla?

Oikeusministeri H ä k ä m i e s : Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalla perus- ja ihmisoikeuksilla on suuri painoarvo. Niiden merkitys on entisestään vahvistunut viime vuonna uudistettujen hallitusmuodon perusoikeussäännösten myötä. Uudistuksen yhteydessä Suomen oikeusjärjestyksen todettiin varsin hyvin vastaavan perus- ja ihmisoikeuksien asettamia vähimmäisvaatimuksia. Siksi tuolloin ei muutettu taikka kumottu muita lakeja. Samalla

kuitenkin todettiin, että uudistus saattaisi johtaa yksittäisiin lainsäädännön tarkistustarpeisiin. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan lainsäädännön tarkistustyöhön tuli ryhtyä pikaisesti niissä tapauksissa, joissa voitaisiin epäillä ilmenevän ristiriitoja uusien perusoikeussäännösten kanssa.

Oikeusministeriössä on toimittu näiden lähtökohtien mukaisesti. Ministeriössä on parhaillaan vireillä useita perusoikeuksiin liittyviä lainvalmisteluhankkeita, kuten julkisuus-, sananvapaus-, kokoontumisvapaus- ja tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukset.

Hallitusmuodon perusoikeussäännöksiin ei sisälly nimenomaista säännöstä avioitumisoi-keudesta tai kysymyksessä mainitusta oikeudesta rekisteröidä samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhde. Kansainväliset ihmisoikeussopimukset tunnustavat jokaiselle oikeuden solmia avioliitto ja perustaa perhe, mutta sopimusmääräysten on katsottu kohdistuvan vain miehen ja naisen välisiin suhteisiin. Ihmisoikeussopimusta koskien tästä on myös oikeustapaus vuodelta 1989 Ruotsia koskien.

Hallitusmuodon perusoikeussäännöksistä ja kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista ei voida johtaa velvoitetta ryhtyä lainsäädäntötoimiin, joilla tehtäisiin mahdolliseksi samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteen rekisteröinti.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Ministeri Häkämiehen esittämät käsitykset samaa sukupuolta olevien parisuhteen rekisteröimismahdollisuudesta perus- ja ihmisoikeusasiana ovat varsin yksipuolisia. Ne eroavat muun muassa europarlamentin suosituksesta. Toissa vuonna europarlamentti vetosi avioliiton tai vastaavan järjestelyn mahdollistamiseksi samaa sukupuolta oleville pareille. Tähänkin nojautuen hallitukselta on syytä odottaa ripeyttä rekisteröintilain toteuttamisessa. Tiedustelenkin ministereiltä Norrback, Mönkäre, Huttu-Juntunen ja Haavisto:

Vastaako näkemyksenne ministeri Häkämiehen näkemystä ihmisoikeusnäkökohdasta parisuhdekysymyksessä ja mikä on puolueenne ministeriryhmän kanta samaa sukupuolta olevien parien suhteen rekisteröimismahdollisuudesta?

Oikeusministeri H ä k ä m i e s : Arvoisa puhemies! Kysymystä ei varsinaisesti osoitettu minulle, mutta haluan korostaa, että äsken lukemani teksti ei ollut minun tekstiäni vaan oikeusmi-

nisteriön ihmisoikeuskysymyksiin erikoistuneiden juristien tekstiä.

Ministeri **N o r r b a c k** : Arvoisa puhemies! Sekä hallituksessa että eduskunnassa ja myöskin omassa puolueessani tästä on vähintään kaksi mielipidettä. Siitä on lähdeittävä. Enemmistö päättää lopullisesti, miten asia ratkaistaan. Enemmistö voidaan etsiä kahdella tavalla, joko niin, että hallitus tekee esityksen, taikka niin, että eduskunta aloitteen kautta tekee ratkaisun.

Minä henkilökohtaisesti toivon, että asia voidaan nopeasti ratkaista. En näe hyvänä sitä, että keskustelu jatkuu. Silloin ilmoitan lopullisesti kantani, joka on ollut selkeä kauan. Olen itse puoluekokouksessamme ottanut tähän kantaa, mutta en halua siitä nyt käydä laajempaa keskustelua.

Ed. **T y k k y l ä i n e n** : Arvoisa puhemies! Samaa sukupuolta olevien rekisteröintiasiaa käsiteltiin edellisen hallituksen aikana ja se hyllytettiin. Itse sanoisin, että tämä on Raamatun ja kristillisen ajattelutavan mukaan erittäin vaarallinen asia eikä tämä perustu luomisjärjestelmään. Mies ja nainen ovat suvunjatkajia edelleenkin. Lisäksi tällä rekisteröinnillä yritetään mahdollistaa adoptointi. Homo- ja lesboparien rekisteröinti ja siihen liittyvä adoptointi ovat sairaita toimenpiteitä. Toivonkin, että tämä epänormaali elämäntapa ei toteutuisi. Esitän kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, että homo- ja lesboparien rekisteröinti voidaan estää ja entisistä avioliitoista syntyneille lapsille voidaan mahdollistaa kunnollinen hoitomahdollisuus?

Oikeusministeri **H ä k ä m i e s** : Arvoisa puhemies! Tästä asiasta ei hallitusohjelmassa ole mainintaa, eikä hallitus ole myöskään tehnyt päätöksiä tämän asian valmisteluun ryhtymisestä.

Ed. **S. P i e t i k ä i n e n** : Arvoisa puhemies! Kysyn useimmilta ministereiltä: Milloin hallitus aikoo käsitellä kysymyksen samaa sukupuolta olevien parisuhteen rekisteröinnistä ja aikooko hallitus tämän käsittelyn pohjalta tuoda esityksen tästä säännöksestä eduskunnan käsiteltäväksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Riittää vastaus yhdeltä ministeriltä. Kuka vastaa?

Oikeusministeri **H ä k ä m i e s** : Arvoisa puhemies! Totesin jo, että hallitus ei ole tehnyt asiasta päätöksiä. Normaali valmisteluprosessihan on sen kaltainen, että hyvin pitkälle kunnioitetaan sen ministeriön näkemystä, jolle valmisteluvastuu kuuluu. Muistini mukaan kymmenen viime vuoden aikana valmisteluvastuuta on kaikesti valtioneuvostossa yhden ainoan kerran muutettu.

Ed. **O. O j a l a** : Arvoisa puhemies! Perhetuomikunta jätti mietintönsä keväällä 1992 ja päätyi ehdottamaan sitä, että samaa sukupuolta olevien parisuhteet voitaisiin laillistaa. Olisin tiedustellut ministeri **H ä k ä m i e h t ä**:

Mitä tälle perhetuomikunnan esitykselle on tapahtunut sittemmin oikeusministeriössä? Onko asia käsitelty siellä? Onko päädytty kielteiseen ratkaisuun?

Lisäksi olisin tiedustellut ministeri **H ä k ä m i e h t ä**: Miten hän näkee ihmisoikeustilanteen esimerkiksi homo- tai lesboparin kohdalla, joka on esimerkiksi 40 vuotta elänyt yhdessä, asunut yhdessä kuin aviopari, mutta yhteiskunta ei ole suonut heille mahdollisuutta laillistaa suhdettaan? Katsotteko, että heidän kohdallaan ihmisoikeudet toteutuvat?

Oikeusministeri **H ä k ä m i e s** : Arvoisa puhemies! Kysyjä viittaa erään toimikunnan mietintöön. Lainsäädännön valmistelun lähtökohdista ei tietysti voi olla se, että jokainen toimikunnassa hyväksytty kanta muodostuu ministeriön esitykseksi. Jos oikein muistan, samainen perhetuomikunta esitti myös esimerkiksi sukurutsan sallimista tai siellä käytiin tällainen keskustelu. Jokainen muistaa tuon keskustelun myös julkisuudesta. Haluan tällä korostaa vain sitä, että kaikki toimikunnassa syntyneet ehdotukset eivät tietysti myöskään johda lainsäädäntötoimenpiteisiin. Tällä en tietysti tarkoita sitä, että jotenkin rinnastaisin nämä kaksi asiaa, mutta haluan korostaa sen muodollis-juridista puolta.

Ihmisoikeuskysymyksiin vastasin jo varsinaisessa vastauksessani. Myönnän, että joissakin tapauksissa varmasti tilanteessa, jossa esimerkiksi toisen osapuolen suku ei tällaista suhdetta ole hyväksynyt, syntyy esimerkiksi kuolemantapauksen johdosta hyvin epäinhimillisiä tilanteita.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Minuutti!

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa rouva puhemies! Seta on ajanut rekisteröintiä mielestäni virheellisesti tasa-arvokysymyksenä ja ensimmäisenä askeleena kohti avioliittokäsityksen muuttumista. Toinen askel olisi heidän mukaansa homoparien adoptio-oikeus. Kysyn:

Miten oikeusministeri H ä k ä m i e s ajattelee tämän vaikuttavan käsitykseen vanhemmuudesta tai perheestä?

Vielä lisään, että myös koulujen perhekasvatukseen tämä toisi todennäköisesti muutoksen. Koululaisille opetettaisiin, että naimisiin voi mennä joko samaa tai eri sukupuolta olevan henkilön kanssa. Kysyn:

Miten oikeusministeri suhtautuu tähän adoptio-oikeuteen ja mahdolliseen koulujen perhekasvatuksen muutokseen?

Oikeusministeri H ä k ä m i e s : Arvoisa puhemies! Nyt mentiin aika paljon asioitten edelle, mutta kuten olen julkisuudessa sanonut, rekisteröintikysymykseen kantani on varauksellinen. Siitä voi myös tehdä johtopäätöksiä siitä, mikä on kantani esitettyyn kysymykseen.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Niin kuin me kaikki tiedämme, Suomessa moni eri sukupuolta oleva henkilö elää yhdessä ns. avoparisuhteessa eli ilmeisesti osittain samalla tavoin, kuin ed. O. Ojala äsken kysymyksessään esitti samaa sukupuolta olevien osalta, jos he ovat asuneet esimerkiksi 40 vuotta yhdessä. Mielestäni jokainen saa elää saman katon alla niin kuin itse haluaa ja kenen kanssa haluaa. Mutta olisin tiedustellut, arvoisa puhemies, ministeriltä:

Onko oikeusministeriössä harkittu sitä, että tällaisten ihmisten kohdalla, jotka yhdessä asuvat, esimerkiksi perintöoikeuden osalta ryhdyttäisiin toimiin, jos ihmiset eivät osaa tehdä testamenttia? Kun julkisuudessa on ollut esillä tapamisoikeus esimerkiksi sairaustapauksessa sairaalassa. Olisiko annettava joitakin ohjeita siitä? Näin voitaisiin ohittaa mielestäni kokonaan väärällä uralla oleva keskustelu samaa sukupuolta olevien parien rekisteröimisestä.

Oikeusministeri H ä k ä m i e s : Arvoisa puhemies! Kysyjä kosketteli niitä ongelmia, joita — kuten jo pari puheenvuoroa sitten sanoin — kiistatta näihin asioihin liittyy. Tällainen selvittely on tietysti mahdollista. Haluan kuitenkin korostaa, että samanlaisia ongelmia on myös muissa tilanteissa, jotka eivät liity samaa sukupuolta olevien ihmisten suhdetilanteisiin.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minäkään en hyväksy Ilmarin ja Jalmarin avo-enkä avioliittoja suunnilleen samoilla perusteella kuin ed. Tykkyläinen, en niin syvällisesti mutta käytännön syistä.

Mutta nyt minä haluaisin tässä keskustelussa selvittää, mistä me puhumme. Puhummeko me rekisteröinnistä, joka rekisteröi todellisen olotilan, jolloin taustalla ovat vähän ed. Vistbackan tarkoittamat asiat, siis oikeudelliset kysymykset kahden samaa sukupuolta olevan ihmisen välillä? Vai puhummeko me avioliitosta, jossa Ilmari ja Jalmar vihitään kesällä perintöryijyn päällä avioliittoon ja tätä kautta he saavat tietyllä tavalla rekisteröityä oikeutensa? Me puhumme koko ajan rekisteröinnistä. Kukaan ei puhu avioliitosta.

Tietääkö ministeri H ä k ä m i e s, kumpaa nyt kysytään? Sallitaanko homoparien avioliitto vai sallitaanko mahdollisesti vaihtoehtoisesti homoparien rekisteröinti, joka on kokonaan eri asia? Se minua kiusaa, ja siihen olisi mukava saada selvitys, mistä me keskustelemme yleensä.

Oikeusministeri H ä k ä m i e s : Arvoisa puhemies! Kysymykseen on sikäli vaikea vastata, että kuten jo sanoin, ministeriössä ei ole asian suhteen tehty mitään valmistelua. Siellä on syntynyt tämän vuoden tammikuussa julkistettu oikeusvertailu, siis tutkimus siitä, miten tämä kysymys on muissa maissa järjestetty. Se, tarkoittaanko avioliittoa, rekisteröintiä vai jotakin muuta, on tietysti puhujasta riippuva asia.

Ed. H a s s i : Arvoisa puhemies! Ministeri H ä k ä m i e s oli viime kauden lopulla lakivaliokunnassa, jossa itsekkin olin, käsittelemässä rikoslakia, jossa säädetään rikokseksi syrjintä, muun muassa sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä.

Miten ministeri H ä k ä m i e s katsoo toimintansa tässä asiassa olevan sopusoinnussa rikoslaissa omaksutun kannan kanssa, kun nykytila kuitenkin merkitsee sitä, että perintö- ym. asioissa samaa sukupuolta olevien parisuhteita selkeästi syrjitään?

Oikeusministeri H ä k ä m i e s : Arvoisa puhemies! Tähän kysymyksenasetteluun tuli tavaltaan vastattua antaessani vastauksen ed. Ulla Anttilan esittämään kysymykseen. Kehotan kysyjää tutustumaan esimerkiksi perustuslakivaliokunnan viimeaikaisiin kannanottoihin esimerkiksi yhdenvertaisuuskysymystä koskien. Näissä

asioissa lainsäätäjälle kuitenkin jää sekä kansainvälisten sopimusten että meidän perustuslakiemme mukaan hyvin pitkälle menevä harkintavalta.

Ed. Tarkka : Arvoisa puhemies! Luettuaan kirjallisesti jätettyyn kysymykseen vastauksen ministeri Häkämies ilmoitti myöhemmässä puheenvuorossaan, että se ei ollut hänen vastauksensa, vaan ministeriön virkamiesten kanta. On kuitenkin kysymys siitä, mikä on ministerin poliittinen kanta. Kysyisin:

Mikä on ministeri Häkämiehen poliittinen kanta tähän asiaan?

Oikeusministeri Häkämies : Arvoisa puhemies! Kun sanoin, että valmistelu oli tehty oikeusministeriössä, toki minä myös tarkoitin, että minä siihen täydellisesti yhdyin, koska sen esitin omana puheenvuoronani. Olen tähän kysymykseen aika monesti viime aikoina vastannut. Toivoisin, että oikeusministerille esitettäisiin myös muita toimialaansa liittyviä kysymyksiä eikä pelkästään tähän asiaan liittyviä. Mutta jos kysyjälle ei ole selvinnyt, mikä minun kantani on, minä suhtaudun rekisteröintikysymyksen kielteisesti.

Ed. Krohn : Arvoisa puhemies! Kysyisin sosiaali- ja terveysministeri Mönkäreeltä: Pitääkö hallitus perheinä perheitä, joissa esimerkiksi on kaksi samaa sukupuolta olevaa vanhempaa ja lapsia, ja näkeekö ministeri Mönkäre, että yhteiskunnan edun mukaista olisi se, että nämä kaksi tosiasiassa huoltajaa joutuisivat tai pääsisivät myös taloudelliseen elatusvastuuseen toisistaan ja perheessä olevista lapsista?

Sosiaali- ja terveysministeri Mönkäre : Arvoisa puhemies! En ole juristi enkä osaa juridisesti vastata, mutta olettaisin, että tällä hetkellä ei tietenkään lainsäädäntö heitä kohtele perheenä. Itse olen nähnyt tässä asiassa positiivisen näkökannan. Olisin todella iloinen tällaisesta rekisteröintimahdollisuudesta siinä mielessä, että lapsille tulee lisää ihmisiä, jotka välittävät heistä ja haluavat heistä huoletta. Näen ne erittäin suuret epäoikeudenmukaiset seuraamukset, jotka tulevat pitkäaikaisesta parisuhteesta toisen kuollessa, ja siinä on mukana taloudelliset epäoikeudenmukaisuudet. Mielestäni samaa sukupuolta olevilla ihmisillä pitää olla oikeus rekisteröidä suhteensa niin, että juridisia epäoikeudenmukaisuuksia ei synny.

Työministeri Jaakonsari : Arvoisa puhemies! Kun ministeri Häkämies ilmoitti oman kielteisen kantansa rekisteröimiskysymykseen ja kun tunnetusti hallituksessa muut hallitusryhmät ovat suhtautuneet myönteisesti tähän, myös omasta mielestäni ihmisoikeuksien kannalta tärkeään, kysymykseen, menettelytapana asiassa voi olla se, että eduskunta aloitteen pohjalta itse ratkaisee tämän asian.

Ensimmäinen varapuhemies : Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 11 Jätelmäku

Ed. Isohookana-Asunmaa : Arvoisa puhemies! Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa todetaan, että tänä vuonna otetaan käyttöön jätelmäku. Siitä on tunnetusti liikkunut erilaisia versioita. Tiedustelin:

Joko hallituksessa tästä asiasta on löytynyt yksimielisyys, ja jos on, missä muodossa ja milloin jätelmäku tulee?

Ympäristöministeri Haavisto : Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. Isohookana-Asunmaan kysymykseen totean:

Budjettikirjassa, jota eduskunta käsitteli tälle vuodelle, oli mainittu, että vuoden 96 aikana valtioneuvosto valmistelee esityksen jätelmäkususta. Tämä valmistelu on ollut käynnissä ympäristöministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyönä.

Voisi sanoa, että valmistelun ongelmakohtia ovat olleet esimerkiksi ne jätteet, jotka syntyvät ympäristön puhdistustöistä tai ympäristönsuojelutöistä, esimerkiksi liete taikka kipsijäte, joka syntyy rikinpoistosta. Pohditaan, tulisiko tällaisellekin asettaa jätelmäku vai ei. Nyt nämä ympäristötöistä tulevat jätteet ovat ainakin karsituneet näiltä listoilta.

Aikataulu on sellainen, että tavoitteena oli alun perin, että jätelmäku tulisi voimaan 1.7. Mahdollisesti valmistelu vie jonkin verran enemmän aikaa. Tavoitteena on edelleen, että tämän vuoden aikana jätelmäku otetaan käyttöön.

Ed. Isohookana-Asunmaa : Arvoisa puhemies! Kun ministeri Haavisto totesi, että tiettyjä asioita on otettu mahdollisesta jätelmäkusokategoriasta pois, esimerkit olivat juuri teollisuuden puolelta.

Tarkoittaako tämä sitä, että jätelmäksulla tullaan keräämään useita satoja miljoonia ja se koh-

distetaan kotitalouksiin, vai mistä satojen miljoonien markkojen raha aiotaan kerätä?

Ympäristöministeri H a a v i s t o: Arvoisa puhemies! Tarkkaa arviota siitä, mikä olisi jätemaksun lopullinen tuotto, ei tässä vaiheessa, kun valmistelut ovat kesken, vielä ole. Joitakin satoja miljoonia se varmasti voisi olla.

Ennen kaikkea jätemaksu tietenkin kohdistuu sellaiseen kaatopaikkajätteeseen, sekajätteeseen, jota ei lajitella, ei uudelleenkäytetä tai ei hyödynnetä energiataroituksiin ja joka joutuu tällä hetkellä kaatopaikoille sekajätteenä. Sen sijaan kaikki hyödynnettävä ja kierrätettävä jäte pyritään saamaan siihen asemaan, että tulee mahdollisimman edulliseksi hyödyntää, kierrättää ja käyttää sitä myös energiana.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s:
Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 12 Työvuorottelun korvaukset

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s:
Annan seuraavan puheenvuoron ed. Tennilälle. Tämä kysymys on toimitettu etukäteen valtioneuvostolle.

Ed. T e n n i l ä: Rouva puhemies! Työvuorottelujärjestelmän eli ns. sapattivapaakokeilun ongelmaksi tiedettiin jo etukäteen korvaustason mataluus. Keskustelussa tuli esille se, että koulutusraha parantaisi tätä tilannetta. Nyt on kuitenkin käynyt ilmi, että koulutusrahan saamisen erittäin tiukat ehdot tai samaan johtavat tulkinnot ovat johtaneet siihen, että koulutusrahakaan ei juuri kukaan ole saamassa. Kysynkin:

Mitä hallitus aikoo tälle ongelmalle tehdä, jotta työvuorotteluun ryhtyvien määrää saadaan lisätyksi?

Työministeri J a a k o n s a a r i: Arvoisa puhemies! Vuorotteluvapaa on lähtenyt hyvin liikkeelle. Ensimmäisten tilastojen mukaan tammikuussa työvoimatoimistoihin on ilmoitettu noin 400 vuorottelutyöpaikkaa. Koulutus- ja erorahastosta saatujen tietojen mukaan tammikuun aikana Erorahastoon saapui 110 hakemusta osittaista ammattikoulutusrahaa varten. Näistä 110:stä on hylätty vain 14. 54 on ratkaistu myönteisesti ja loppuja ei ole vielä ratkaistu, joten ed. Tennilän kysymyksessä esitetty väite, että lähes kaikilta olisi estetty tiukoilla tulkinnoilla koulutusrahan saaminen, ei pidä paikkaansa.

Työministeriössä on myös hallituksen työllisysohjelmapäätöksen mukaisesti käynnistetty tehostettu tiedotus vuorotteluvapaasta, sekä sen saamisen perusteista että osittaisen ammattikoulutusrahan saantiedellytyksistä. Kokeilulle on järjestetty tiivis seuranta. Seurannan yhteydessä tullaan tekemään tarkka selvitys ja tutkimus siitä, miten vuorottelukorvauksen taso ja osittaisen ammattikoulutusrahan vaikutus vuorotteluvapaan käyttöön saadaan selville ja sitten määritellään järjestelmän mahdolliset kehittämistarpeet.

Ylipäätään vuorotteluvapaan alkuunlähtö on ollut hyvä. Työvoimatoimistojen arjen tuntemuksen ja sieltä saatujen tietojen mukaan kiinnostus vuorotteluvapaaseen on erittäin suurta. On selvästi näkyvissä, että vapaaehtoisesta työn jakamisesta on tulossa tehokas, halpa ja haluttu työvoimapolitiikan väline.

Ed. T e n n i l ä: Rouva puhemies! Toisin kuin työministeri minä en pidä 400:aa vuorotteluvapaalle menijää paljon yhdessä kuukaudessa. Vielä vähemmän pidän riittävänä 110 koulutuskorvauksen hakijaa. Ongelmana asiassa on, että ihmiset nyt työpaikoilla tietävät, että koulutuskorvausta ei saa, joten sitä ei lähdetä edes hakemaan.

Minun eteeni on tullut paljon tapauksia eri tavoin, joissa tämä on selvä ongelma. Nyt on joko muutettava lakia tai tulkintaa niin, että se 1 000 markkaa edes tulisi lisää. Kyllä tässä nyt täytyy, arvoisa työministeri, edes huomata, että luvut ovat pieniä. Muistutan vain, että Tanskassa 100 000 lähti vuonna 1994 sapattivapaalle ja meillä puhutaan 100:sta hyvänä saavutuksena.

Työministeri J a a k o n s a a r i: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin Koulutus- ja erorahastoa hallinnoivat työmarkkinaosapuolet ja ammattikoulutusrahan rahoittavat työnantajajärjestöt, joten hallitus ei voi yksipuolisella päätöksellään vaikuttaa näihin sääntöihin. Olemme jatkuvasti keskusteluyhteydessä Koulutus- ja erorahaston kanssa, ja tulkinnot ovat esimerkiksi kielikoulutuksen suhteen olleet hallituksen toiveitten mukaisia. Yleensä Ammattikoulutusrahaston tulkinnoista poiketen vuorotteluvapaan koulutusrahaa on saatu muun muassa kieliopintoja varten.

Kyllä vuorotteluvapaan hakutahti on mielestäni ihan hyvä. Kysymys on kaksivuotisesta kokeilusta, ja on selvästi jo alkukiinnostuksen pohjalta ennakoitavissa, että toiveet, mitä ministeriö on asettanut tälle, tulevat täytymään.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Minuutti on täynnä, ministeri Jaakonsaari!

Ed. Lahtela: Arvoisa puhemies! Vuorotteluvapaahommassa on esteenä tietysti sekin, jotta tällä hetkellä työnantajat eivät tavallaan laske ihmisiä vuorotteluvapaalle. Ennen kaikkea sellainen tieto on ihan huolestuttava, kun valtionhallinnon puolella ja samoin kuntien osalta tuntuu siltä, että vapaalle ei lasketakaan, vaikka ihminen haluaisi vapaalle lähteä. Ministeri Jaakonsaari totesi, että tiedottamista on lisäty.

Millä tavalla me voisimme enemmän tehostaa, ja millä tavalla hallitus aikoo tehostaa sitä, että ainakaan valtion ja kuntien sektorilla ei asetettaisi estettä sille, että ihmiset pääsisivät lähtemään, kun kerran haluavat lähteä vapaalle?

Työministeri Jaakonsaari: Arvoisa puhemies! Tiedotus on tässä tehokas väline. Esimerkiksi televisioon tullaan suuntaamaan erilaisia tietoisukuja vuorotteluvapaasta. Toisaalta positiiviset esimerkit kannustavat yksityisiä yrityksiä ja myös valtion eri viranomaisia käyttämään vuorotteluvapaata. Posti-Tele esimerkiksi on lähtenyt innostuneesti liikkeelle. Siellä on muun muassa aivan oma rahallinen tuki vielä koulutusrahan lisäksi henkilöstölle, joka hakeutuu koulutukseen.

Ed. Manninen: Arvoisa puhemies! Työelämässä on paljon ihmisiä, joilla on kouluttautuminen kesken tällä hetkellä. Monet heistä kokevat hyvin raskaaksi työn ohella kouluttautumisen ja haluaisivat vapaata. Mutta siinä on muun muassa sellainen säännös, että opiskeluoikeus on pitänyt saada 1.1.1996 jälkeen.

Pitääkö työministeri oikeana ja oikeudenmukaisena tällaista tulkintaa, ja jos ei, aikooko ryhtyä toimenpiteisiin tämän säännöksen muuttamiseksi?

Työministeri Jaakonsaari: Arvoisa puhemies! Tuo tulkinta on myös minun mielestäni aika tiukka, ja juuri tänään, kun olen Koulutus- ja erorahaston johdon kanssa käynyt keskustelua, he ovat vakuuttaneet, että esimerkiksi jos opiskeluoikeus on saatu vuoden 95 puolella mutta opintoihin ei ole vielä ryhdytty, niin silloin koulutusrahaan oikeus saadaan myös tämän vuoden osalta.

Meillä on tulossa nyt edustajan esille tuomaan ongelmaan muitakin ratkaisuja. Tulopoliittises-

sa ratkaisussa ja työllisyysohjelmassa on sitouduttu aika mittavaan uuteen henkilöstökoulutuksen järjestämiseen, ja tämä mielestäni työelämän kannalta hyvin keskeinen kysymys on nyt tiiviissä kolmikantaneuvotteluissa. Tämän kevään aikana myös tällä tärkeällä alueella on odotettavissa tuloksia.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Vuorotteluvapaajärjestelmä on erittäin hyvä perusidealtaan, mutta kyllä siinä ilman muuta on ongelmia. Vaikka ministeri oli tyytyväinen näihin lukuihin, minä en ole ollenkaan tyytyväinen näin mataliin lukuihin tässä alkuvaiheessa. Kun Suomen Kuntaliitto tarjosi hallitukselle työllistävää kättä 8.2., hallitus sen torjui.

Onko todella hallituksella työministerinkin mielestä varaa torjua kuntien työllistämistarjous?

Esimerkiksi sellaisessa muodossa se olisi voitu toteuttaa, että kuntien valtionosuuksia ei olisi leikattu sillä tavalla, kuin hallitus nyt on tekemässä, vaan olisi edesautettu tai sovittu Kuntaliiton ja hallituksen välillä vuorotteluvapaan käyttöönotosta kunnissa hyvin laajasti. Näin olisi voitu työttömien asemaa huomattavasti helpottaa.

Työministeri Jaakonsaari: Arvoisa puhemies! Hallitus ei varmasti ole missään tapauksessa torjunut Kuntaliiton työllistävää kättä, päin vastoin siihen käteen on tartuttu. Hyvin monissa kunnissa on tällä hetkellä tehty työllisyshoidon aiesopimuksia, joissa kunnat, työvoimaviranomainen ja muut tahot ovat sitoutuneet tehostuneeseen työllisyyden hoitoon.

Nyt on käynyt selvästi ilmi se, että kuntien tilinpäätökset ovat olleet parempia, kuin on osattu odottaa, ja jokaisella kunnalla on oma vastuu työllisyyden suhteen. Monet kunnat ovat myös pystyneet laatimaan omia työllisyysohjelmia erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden torjumiseen. Kuntia onkin syytä rohkaista palkkaamaan lisähenkilöstöä. Tällä tavalla parantuneen kunnallistalouden myötä myös kunnat osallistuvat entistä enemmän työttömyyden voittamistalkoisiin.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 13 Ulkomaisten autojen renkaat

Ed. Rosendahl: Arvoisa puhemies, värderade talman! På förmiddagen var trafikens bru-

ten på motortrafikleden österut från Borgå. Två utländska långtradare hade återigen krockat. Hänvisande till Wienkonventionen tillåts utländska bilar köra med sommardäck på våra vägar. Titt och ofta förorsakar dessa bilar allvarliga trafikolyckor i sydöstra Finland. Invånarna där upplever sig spela rysk rulett då de ger sig ut i trafiken. Jag frågar inrikesministern eller trafikministern:

Vad tänker regeringen göra för att se till att även utländska bilar på våra vägar är utrustade med sådana vinterdäck som passar för våra vägförhållanden?

Liikenneministeri L i n n a i n m a a : Arvoisa puhemies! Saamani tiedon mukaan todellakin Wienin päätösten mukaan, jotka ovat ilmeisesti parinkymmenen vuoden takaa, on määritelty ainoastaan minimipitävyys renkaille. Se tarkoittaa sitä, että ei voida edellyttää, että talvirenkaita vaadittaisiin ulkomaisilta autoilta. Olen itse myös kauhistellut tilannetta ja ministeriössä käynnistänyt keskustelun siitä, että jos näin todella on, voidaanko asiaan puuttua ja millä tavoin.

Viime viikolla, kun tästä keskusteltiin, todettiin, että meiltä on virkamies juuri lähdössä EU:hun liikenneturva-asioista keskustelemaan. Pyysin, että hän ottaisi tämän asian myös siellä esiin.

Ed. R o s e n d a h l : Arvoisa puhemies! Ajatelin vain korjata käännöksessä sen, että minä ymmärrän Wienin konvention juuri sallivan kesärenkaiden käytön myöskin talvella, niin kuin myös ministeri vastasi.

Tässä on juuri ongelma, pitäisikö hallituksen nyt jollain tavalla toimia, kuten esimerkiksi Länsi-Saksa on kuulemma tehnyt. Pitäisikö kuitenkin tulkita näin, että voidaan kieltää kesärenkaiden käyttö silloin, kun sääolot näin vaativat? Olisiko tässä mahdollisuus verrata juuri tilanteeseen Saksassa?

Liikenneministeri L i n n a i n m a a : Arvoisa puhemies! Sen keskustelun pohjalta, jota olen tästä kertaalleen nyt ministeriössä käynyt, käsitykseni on se, että tällaiseen tulkintaan ei olisi mahdollisuutta, vaan on mentävä Wienin konferenssin päätöksen mukaisesti. Mutta on selvää, että tätä asiaa viedään nyt eteenpäin. Kun asianomainen virkamies palaa EU-neuvottelusta, voimme vetää johtopäätöksiä siitä, onko jokin tehtävissä, ja jos on, niin mitä.

Ed. J. K u k k o n e n : Arvoisa puhemies! Tämä päivä on muutenkin musta päivä suomalaisessa tieliikenteessä erityisesti sen turvallisuutta ajatellen. Olemmehan kuulleet, miten Mikkelin eteläpuolella on tapahtunut hyvin traaginen onnettomuus. Kysyisin tässä yhteydessä:

Aikooko liikenneministeriö muutenkin selvittää erilaisten renkaiden tasoa ja vaikutusta liikenneonnettomuuksiin paremmin ja antaa tästä asiasta lisää suosituksia? Siitä ei todennäköisesti tuossa vakavassa onnettomuudessa ollut kysymys. Kuitenkin samalla voin kysyä:

Otetaanko mielestänne tiesuunnittelussa ja tienpätkien muutostöissä tarpeeksi huomioon liikenneturvallisuus ajatellen esimerkiksi tätä vaarallista väliä Heinola — Mikkeli — Varkaus?

Liikenneministeri L i n n a i n m a a : Arvoisa puhemies! Tietooni ei ole kyllä tullut, että Suomessa käytettävissä renkaissa olisi jotain erityistä moitittavaa ja että niihin sen tähden pitäisi puuttua. Jos näin on, tietysti asiaan voidaan palata ja selvittää sitä laajemminkin.

Tämän aamun erittäin valitettavaa onnettomuutta nyt tutkijalautakunnassa tutkitaan ja sen syitä. Mutta pidän itsestäni selvänä, että teitä suunniteltaessa turvallisuusnäkökohdat ovat etusijalla. Sitä en osaa sanoa, onko tästä ollut millään lailla kyse tämän aamun onnettomuudessa. Täältä osin pitää nyt odottaa tutkijalautakunnan tuloksia.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Venäjän liikennelain mukaan autossa, joka on varustettu nastarenkailla, täytyy olla varoitustarra. Kysymys liikenneministeri Linnainmaalle:

Eikö ministeriön olisi syytä harkita, että venäläisiltä rekoilta ja henkilöautoilta, kun ne ajavat täällä suomalaisilla maanteilla kesärenkailla ja nollarenkailla, vaadittaisiin joku varoitusmerkintä myös, niin että kanssamatkustajien huomio kiinnittyisi siihen, että ne autot ajavat kesärenkailla?

Liikenneministeri L i n n a i n m a a : Arvoisa puhemies! Se, että käytetään kesärenkaita talvela, ei koske ainoastaan venäläisiä autoilijoita, vaan myös muualta tänne tulevat ulkomaiset autot voivat käyttää kesärenkaita. Siinä mielessä on nyt turha lähteä merkitsemään jonkin maan autoja aivan erityisesti. Sen sijaan tietysti voidaan ajatella, että esimerkiksi raja-asemilla jae-

taan enemmän ja parempaa informaatiota siitä, miten vaarallista talvikeleillä liikkuminen on.

Ensimmäinen varapuhemies: Kysymys on loppuun käsitelty.

N:o 14 Lasten ja nuorten terveydenhuoltopalvelut

Ensimmäinen varapuhemies: Annan seuraavan puheenvuoron ed. Hyssälälle. Hänen kysymyksensä on toimitettu etukäteen valtioneuvostolle.

Ed. Hyssälä: Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden säästöjen johdosta moni kunta on joutunut supistamaan terveydenhuoltoon liittyviä palveluja. Valitettavan usein supistaminen on aloitettu lasten ja nuorten palveluista.

Esimerkiksi Turussa on suunnitelma lakkauttaa kouluterveydenhoitajan palvelut, kuten ehkäisevä terveydenhoito sekä sairauksien ja tapaturmien hoito kouluissa. Lisäksi Turussa on yhdistetty neuvoloita, neivolakäyntejä harvennettu, lastenlääkäripalvelut poistettu neuvoloista ja kouluista. Koululaisten terveysasema on muutettu lähetepoliklinikaksi.

Miten hallitus aikoo toimia, jotta lasten ja nuorten terveydenhuoltopalvelut säilyvät kunnissa sen tasoisina, että palveluilla pystytään huolehtimaan lain velvoitteista ennalta ehkäisevän ja hoitavan terveydenhuollon alueella?

Ministeri Huttu-Juntunen: Arvoisa puhemies! Tehtyjen selvitysten mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus maassamme suurista muutoksista huolimatta on säilynyt kokonaisuudessaan verrattain hyvänä. Kunnat ovat pystyneet vastaamaan kohtalaisen hyvin niille asetettuihin haasteisiin, mutta joitakin huolestumisen aiheita on selvästi nähtävissä.

Terveyttä kaikille vuoteen 2000 -ohjelma ja sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen suunnitelma painottavat ehkäisevän terveydenhuollon merkitystä, palvelujen saatavuutta sekä väestön ja terveydenhuollon asiantuntijoiden välitöntä vuorovaikutusta.

Kysyjän tarkoittamia lasten ja nuorten terveydenhuoltopalveluja ovat nimenomaan äitiys- ja lastenneuvolatoiminta sekä kouluterveydenhuolto. Niiden tavoitteena on lasten kehityksen ja terveydentilan seuraaminen ja terveysriskien arvioiminen sekä rokotussuojan antaminen. Terveyskasvatus sisältyy aivan olennaisena osana näihin toimintoihin.

Kouluterveydenhuolto on osa oppilashuoltoa ja helposti saatavilla olevaa tukea koulunkäyntiin, kasvuun ja ihmissuhteisiin liittyvissä vaikeuksissa. Muun muassa koulukiusaaminen ja -väkivalta ovat ongelmia, joiden ratkaisemiseksi tarvitaan yhteistyötä koulun oppilashuollon ja koko koulun kesken. Kouluterveydenhuollon palvelujen järjestäminen nimenomaan koulun tiloissa on ollut myös taloudellista. Esimerkiksi kysyjän mainitsemissa Turun kouluissa vuosittain sattuvista 6 000 koulutapaturmasta ovat kouluterveydenhoitajat hoitaneet 5 000 pienempää tapaturmaa. Jos kouluterveydenhoitaja siirretään pois koululta, joudutaan nämäkin tapaturmapotilaat lähettämään kalliimpaan hoitoon ja järjestämään kuljetus saattajineen. Myös psyko-sosiaalisesti ongelmallisten ja anoreksia- nuorten päivittäinen tukeminen käy mahdottomaksi ja riskiryhmien löytäminen vaikeutuu. Tämä on aivan totta.

Arvoisa puhemies! Siitäkin huolimatta, että joissakin tapauksissa kuntien säästöpäätöksissä on ollut ylilyöntejä, väärinarviointeja ja myös lyhytnäköisyyttä, en näe ainakaan tässä vaiheessa aiheelliseksi lähteä esittämään nykyisten subjektiivisten oikeuksien laajentamista tai valtiovallan ohjauksen tiukentamista esimerkiksi ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Ministeri, kaksi minuuttia on täynnä!

Puhuja: Vuoden 93 valtiosuosuuudistus merkitsi kuntien itsenäisen päätöksenteon lisääntymistä ja ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Vastaukset pitää sijoittaa määritelyihin aikoihin. Kaksi minuuttia on täynnä!

Ed. Hyssälä: Arvoisa puhemies! Todellakin tässä Turun ylihoitajan lehtikirjoituksessa mainitaan, että terveydenhoitaja on joissakin kouluissa kerran viikossa tavattavissa vapaana olevassa luokkahuoneessa, joten totaalisesta poistosta ei ole kyse. Terveyslautakunta Turusakin rimpuilee valtuuston määrittelymään budjetin puitteissa ja yrittää todella edelleen toimia huomenna olevassa kokouksessa kaupunkilaisten parhaaksi. Esillä olevat supistukset ovat monella tavalla kalliita, tällaisia näennäissäästöjä. Ne kertovat siitä, mihin olemme ajautumassa, eli terveydenhuollon alasajosta, joka alkaa yhä selvemmin näkyä kunnissa. Kysynkin:

Eikö vastuu tämän kehityksen pysäyttämiseksi ole nyt valtiovallalla ja hallituksella?

Ministeri Huttu-Juntunen: Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella hyväksytty vuoden 1993 valtiosuunnitelma merkitsi kuntien itsenäisen päätöksenteon lisääntymistä ja keskushallinnon valvonnan vähentymistä. Tästä syystä on kuntalaisten nyt itse valvottava aikaisempaa huomattavasti tarkemmin palveluita, joita kunnassa järjestetään. Kansanterveyslain mukaan kuntien on järjestettävä muun muassa kouluterveydenhuolto. Sen sijaan palvelujen järjestämistapa ja palvelujen sisältö kuuluu nykyjärjestelmässä selkeästi kunnan itsensä päätettävään asioihin.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että ed. Hyssälä otti Turun terveyspolitiikan esille. Se tosin tuli esiteltyä loppuunvietyinä asioina, vaikka se on terveyslautakunnan käsitellyssä oleva avoin asia. On niin, että on helpompi nähdä virhe toisella kuin malka omassa silmässä kunnallispolitiikassa.

Kysyisin ministeri Huttu-Juntuselta, onko laajemmin tutkittu seuraavaa asiaa: Kun pohjoisesta ja Itä-Suomesta on muuttanut etelän taajamiin paljon väkeä ja sen myötä tietysti myös terveyspalvelujen tarve on kasvanut, ovatko kuntaosuudet mahdollisesti olleet aikaisempina vuosina ja nyt sen kaltaiset, että kunnat pärjäävät? Onko ehkä tästä johtuvaa se, että kun Varsinais-Suomessa esimerkiksi on pieniä kuntia paljon, niin Turun reunoilla on paljon kuntia, joilla on terveyspoliittisia ongelmia? Johtuisikohan se tällaisista seikoista?

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Minuutti on täynnä!

Ministeri Huttu-Juntunen: Arvoisa puhemies! Tällaista edustajan mainitsemää erillistä selvitystä ei ole tehty, mutta meillä on valtiosuunnitelma, jonka mukaan asukasluku määrää, missä määrin valtiosuunnitelmaa saadaan. Kunnille on lailla säädetty tietyt velvoitteet. Kunnat järjestävät palvelunsa omista paikallisista tarpeistaan lähtien. On aivan selvää, että viime vuosina tehdyt valtiosuunnitelman leikkaukset ovat tiukentaneet kuntien taloudellista tilannetta ja sitä kautta kunnat joutuvat nyt entistä tarkemmin priorisoimaan ja hakemaan tehokkaampia palvelumuotoja.

Edustajan esittämään kysymykseen vastaan,

että ei tämän tyyppistä selvitystä ole tehty. Monenlaisia selvityksiä kyllä on tehty, ja seuraamme asioita hyvin tarkoin ministeriössä. Minusta on lääninhallituksen tehtävä seurata tänä aikana, mitä alueen kunnissa tapahtuu.

Ed. Tiusaenen: Arvoisa puhemies! Ministeri Huttu-Juntusen toimialueeseen kuuluu myös sairaalalaitos. Instituutiot, mihin hän viimeksi viittasi, lääninhallituksen osastot, ovat saaneet varsin paljon valituksia viime aikoina siitä, että sairaalatoiminta ei ole niin kuin pitäisi. Esimerkiksi Kymenlaakson keskussairaalassa Kotkasta potilaita hoidetaan käytävillä ja hissiauloissa ja osastot ovat kiinni. Viittäisin siihen, että taustalla ovat kuntien säästöpäätökset, jotka eivät ole sellaisia, että kuntien talous sinänsä vaatisi niitä, vaan on nähty väline säästää ja samalla esimerkiksi lyhentää lainakantaa.

Kysyisin: Miten aiotte puuttua tähän asiaan, joka sairaalalaitoksen kohdalla on erittäin akuutti ja potilaiden oikeuksia polkeva?

Ministeri Huttu-Juntunen: Arvoisa puhemies! Niin kuin äsken jo vastauksessani korostin, vastuu näistä ratkaisuista on nyt kunnilla. Kunnille on annettu rahaa ja valta päättää palveluista. Korostaisin edelleenkin palvelujen käyttäjien eli kuntalaisten aktiivisuutta näissä asioissa. Totta kai sosiaali- ja terveysministeriökään ei aio vastuuta paeta. Niin kuin sanoin, seuraamme hyvin tarkoin, mitä tässä maassa tapahtuu. Toisaalta on myös todettava, että joissakin kunnissa on suljettu osastoja ja samassa valtuuston kokouksessa päätetty veroäyrin alentamisesta. Välillä tuntuu siltä, että kunnissakin jossain määrin säästetään säästämisen vuoksi. Vastuu on kunnanvaltuustoilla tänä päivänä.

Sosiaali- ja terveysministeri Mönkäre: Arvoisa puhemies! Lisäksi vastuu hoidon sisällöstä ja laadusta on terveydenhuollon ammattilaisilla. Sieltä onkin kerrottavissa laman ajalta menestystarina. Meillä erityisesti erikoissairaanhoidossa leikkausjonot ovat vähentyneet ja voimme myös kansanterveydellisesti katsoa, että suomalaisten terveydentila on lamasta huolimatta parantunut. Oikea hoidon porrastus, väestövastuinen perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoidon keskittäminen ja erikoistuminen ovat niitä avainsanoja, joilla me selviämme lamasta. Hämmennys on tällä hetkellä kentällä vallalla, ja siellä ei joka paikassa ole vielä osattu tehdä oikeita toimenpiteitä, koska erikoistuminen ja keskit-

tyminen merkitsee myös tietyllä tavalla saneeraamista, työpaikkojen vaihtumista paikasta toiseen, ja silloin aina on muutosvastarintaa.

Ed. Rask: Arvoisa rouva puhemies! Keväällä tullaan eduskunnalle antamaan kansanterveyskertomus, jota varmaan jo valmistellaan. Kysynkin:

Onko sen yhteydessä tarkoitus erityisesti selvittää ennalta ehkäisyä ja ennen kaikkea koulu-terveydenhuollon tilaa Suomessa? Kaikki tiedämme, että sieltä on supistettu kaikkein eniten.

Ministeri Huttu-Juntunen: Arvoisa puhemies! Todellakin kansanterveyskertomuksen valmistelu alkaa olla loppusuoralla. Ennalta ehkäisevä terveydenhuolto kouluterveyden-

huoltoineen on selvityksessä aika keskeisesti mukana.

Ensimmäinen varapuhemies:
Kysymys on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.

Täysistunto lopetetaan kello 17.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
